

Natuurwaardenonderzoek ten behoeve van het wijzigingsplan Noorder IJdijk

Gemeente Amsterdam
Dienst Ruimtelijke Ordening

A. Blokker
Beleidsteam Stad

Maart 2013

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies	3
2. Inleiding.....	4
3. Kaders.....	6
4. Inventarisatie	9
5. Consequenties Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet	13

1. Samenvatting en conclusies

Voor plangebied Noorder IJdijk wordt een wijzigingsplan opgesteld. Het plangebied valt binnen het in 2012 vastgesteld bestemmingsplan Schellingwoude. Dit bestemmingsplan voorziet in een wijzigingsbevoegdheid die voorziet in het mogelijk maken van de inpassing van woningen al dan niet ten behoeve voor zelfbouwkavels.

Voor het plangebied is een natuurwaardenonderzoek opgesteld om de status van het gebied te inventariseren en om vast te stellen welke beschermde plant- en diersoorten voorkomen en welke soorten kunnen worden verwacht. In dit onderzoek is dus nagegaan of vanuit de Flora- en faunawet consequenties zijn voor de wijziging van de bestemming en met welke soorten er rekening moet worden gehouden bij toekomstige ruimtelijke ingrepen.

Hierbij is bijvoorbeeld gekeken naar potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen. In het plangebied zijn geen geschikte verblijfplaats voor vleermuizen aangetroffen. De aanwezige bomen zijn daarvoor te klein en bevatten geen holten en/of loszittende schors waarin/achter vleermuizen een verblijfplaats kunnen hebben.

In het plangebied zijn geen nesten waargenomen van vogels waarvan het nest het gehele jaar rond is beschermd. Nesten van algemene soorten zijn eveneens niet waargenomen maar worden hier wel verwacht en kunnen net als de jaar rond beschermde soorten in de toekomst uiteraard wel voorkomen.

In het plangebied zijn wel groenstructuren aanwezig waarin kleine zoogdieren zoals bosmuis en egel zich kunnen ophouden. Bij ruimtelijke ontwikkelingen vraagt dit om extra aandacht. Het ondiepe waterpartijtje vraagt eveneens om extra aandacht, hierin kunnen zich namelijk amfibieën ophouden. De zorgplicht (zie H.3) is in beide gevallen van toepassing.

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. Deze worden hier ook niet verwacht.

Verder bevindt het plangebied zich niet in de nabije omgeving van een Natura-2000 gebied. Ook is het plangebied niet gelegen in de Hoofdgroenstructuur.

Indien in de toekomst een ruimtelijke ingreep wordt toegepast binnen dit plangebied, dan kan men met behulp van dit document nagaan welke consequenties dat heeft met betrekking tot de Flora- en faunawet. Voor het wijzigingsplan is geen ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet nodig.

2. Inleiding

Het project

Voor plangebied Noorder IJdijk wordt een wijzigingsplan opgesteld. Dit wijzigingsplan voorziet in het mogelijk maken van de inpassing van woningen al dan niet ten behoeve van zelfbouwkavels. In dit natuurwaardenonderzoek is onderzocht welke consequenties de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet hebben voor deze bestemming.

Werkwijze

Deze toets behandelt eerst de wettelijke en beleidskaders. Daarna volgt een beschrijving van het plangebied en de soorten die er voorkomen dan wel verwacht kunnen worden. Op 21 maart 2013 is het plangebied bezocht.

Eerder onderzoek en bestaande gegevens

Gegevens over het voorkomen van soorten worden sinds 1990 bijgehouden in de 'Ecologische Atlas Amsterdam'. De grotere groengebieden zijn regelmatig geïnventariseerd, ook in de directe omgeving van de Gemeente Amsterdam. De soortgroepen waarvan de gegevens zijn bijgehouden zijn zoogdieren, broedvogels, reptielen, amfibieën, vissen, kreeftachtigen, dagvlinders, sprinkhanen, krekels en libellen. Bij een gemeente breed onderzoek naar mussenkolonies in 2004 en 2005 zijn in het betreffende plangebied geen mussenkolonies waargenomen. Tijdens de inventarisatie in maart 2013 zijn geen nieuwe mussenkolonies gevonden.

Recente presentaties van inventarisaties van beschermde soorten zijn te vinden op <http://www.flora-fauna.amsterdam.nl>.

Het onderzochte plangebied

Het plangebied ligt in stadsdeel Noord in de gemeente Amsterdam en wordt grofweg begrensd door de Noorder IJdijk, sportvelden Schellingwoude en de Schellingwouderdijk. Zie de onderstaande afbeelding voor het onderzochte plangebied.

Het met rood gearceerde vlak is onderzocht

3. Kaders

3.1 Wettelijk kader algemeen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op mogelijke toepasbaarheid van het vigerende natuurbeleid binnen het plangebied. Het gaat dan vooral over de toepassing van de twee richtlijnen van het Europese natuurbeleid; de Habitat- en de Vogelrichtlijn en relevante relaties met de Flora- en faunawet, welke in 2002 van kracht is geworden. Het plangebied wordt niet gerekend tot de door het rijk aangewezen Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Toetsing aan het natuurbeleid vindt in dit rapport derhalve plaats aan de hand van de in de Flora- en faunawet opgenomen planten- en diersoorten en alle rode lijst soorten.

Gebiedsbescherming - Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000)

Het plangebied maakt geen deel uit van de Europese ecologische hoofdstructuur (Natura 2000). Vogelrichtlijngebieden of Speciale Beschermingszones zoals bedoeld in de Europese Vogelrichtlijn (nu geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998) en Habitatrichtlijngebieden liggen niet in de nabijheid van het plangebied. Negatieve effecten op deze gebieden zijn dan ook niet te verwachten.

Soortbescherming - Flora- en faunawet:

Artikel 2 behandelt de algemene, voor iedereen geldende zorgplicht, voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Lid 2 stelt dat handelingen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat men de nadelige gevolgen voor de natuur kan weten of vermoeden, voorkomen moeten worden. Voor zover die gevolgen niet voorkomen kunnen worden moeten de effecten van die handelingen worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Artikelen 8 tot en met 13 zijn verbodsbepalingen waarin de mogelijk nadelige handelingen worden genoemd. Het betreft zowel evident nadelige handelingen, zoals vernielen van nesten, als indirect nadelige handelingen, zoals aantasting van de leefomstandigheden, verstoring of verontrusting.

Par. 1	<i>Bepalingen betreffende planten op hun groeiplaats</i>
art. 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Par. 2	<i>Bepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving</i>
art. 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
art. 10	Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
art. 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
art. 12	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
art. 13	Het is verboden planten of producten van planten, of dieren (...) behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort (...) te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren (...) of onder zich te hebben.

Artikel 75 gaat over de mogelijkheden van vrijstelling of ontheffing. Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt in het geval van soorten die zijn opgenomen op bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, ontheffing slechts verleend wanneer, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen.

Voor een ontheffingsaanvraag voor de soorten uit tabel 3 en voor vogels is een uitgebreide toets nodig. Deze bevat de volgende drie criteria:

- er is geen andere bevredigende oplossing;
- er is een dwingende reden van groot openbaar belang;
- doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling wordt ook getoetst op het criterium:

- de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Ontheffing kan voor een periode van vijf jaar worden aangevraagd. Aan de ontheffing kunnen voorwaarden worden verbonden die betrekking hebben op mitigerende maatregelen of compensatie.

De Flora- en faunawet onderscheidt drie beschermingsregimes en niet beschermde soorten. Voor vogels geldt een apart regime. Globaal is de betekenis als volgt:

Tabel 1	Algemene soorten	Een ontheffingsaanvraag is niet nodig bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 2	Overige soorten	Een ontheffingsaanvraag is niet nodig bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen, mits er voor de uitgevoerde activiteiten een gedragscode is afgesproken met het Ministerie van LNV
Tabel 3	Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn/Bijlage 1 AMvB	Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode.
	Vogels	De nesten van vogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd. Als de werkzaamheden echter buiten het broedseizoen plaatsvinden is er geen ontheffing nodig, voor soorten met 'vaste rust- of verblijfplaatsen', zoals verschillende soorten roofvogels en uilen is het hele jaar een ontheffing nodig
	Niet beschermde soorten	Voor alle soorten geldt de zorgplicht

Bestendig beheer en onderhoud wil zeggen, dat de activiteiten bestaan uit de *voortzetting* van een praktijk die is gericht op behoud van de bestaande situatie.

3.2 Beleidskader

Ecologische Hoofdstructuur: Rijks- en Provinciaal beleid

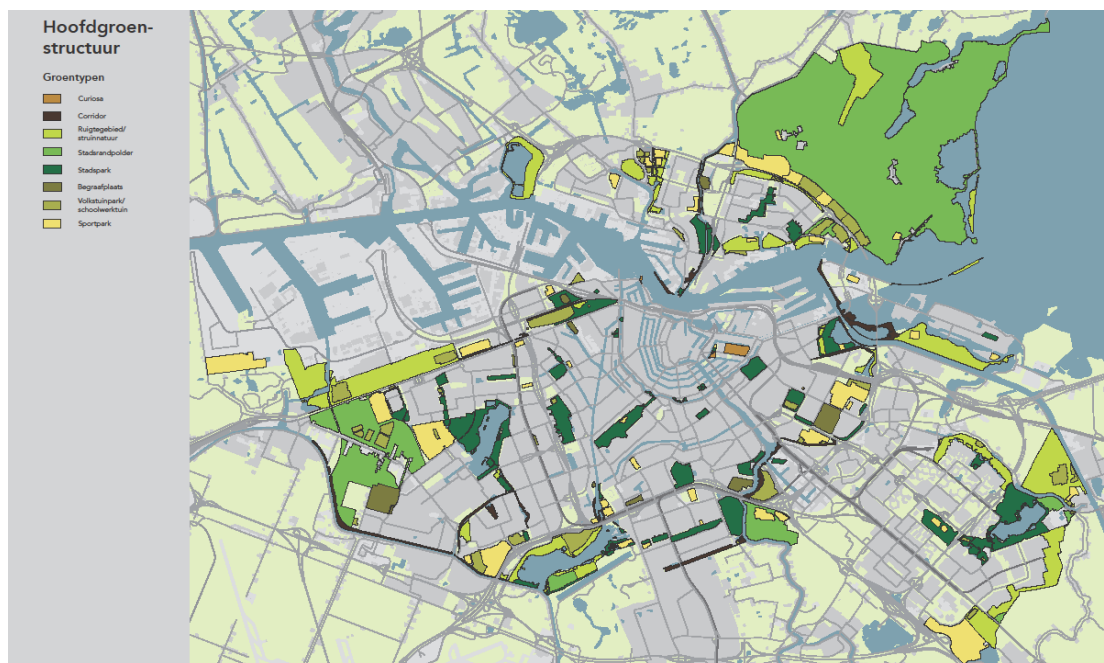
De (P)EHS is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. De Provincie heeft de EHS-opgave verder uitgewerkt. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de (P)EHS dient volgens in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgelegde regels gecompenseerd te worden. Het plangebied bevindt zich niet in de EHS.

Ecologische structuur Amsterdam

In de Structuurvisie Amsterdam is de ecologische structuur voor Amsterdam opgenomen. De Ringweg A10, die aan de noordzijde langs het plangebied loopt is in de Structuurvisie opgenomen als 'secundaire verbinding'. De ecologische hoofdstructuur kan worden verstevigd door ook in de stad taluds van wegen en spoorbanen zo in te richten dat deze aantrekkelijk zijn voor kleine dieren. Daarnaast zorgt dit netwerk voor hogere natuurwaarden in de parken en woonwijken, omdat planten en dieren vanuit de grote groengebieden diep in de stad kunnen doordringen. Dit netwerk kan pas goed functioneren als de nodige knelpunten worden opgelost. Vaak zijn dat onderdoorgangen van grote infrastructuur waar de groene taluds ruw worden onderbroken. Binnen het plangebied zijn dergelijke barrières niet aanwezig.

Hoofdgroenstructuur: gemeentelijk beleid

In de structuurvisie van de gemeente Amsterdam wordt een aantal groengebieden planologisch beschermd. Functiewijzigingen zijn mogelijk en moeten aan een toetsingscommissie worden voorgelegd. Het plangebied bevindt zich niet in de Hoofdgroenstructuur.

Overzichtskaart Hoofdgroenstructuur (Structuurvisie Amsterdam)

Soorten van de Rode Lijsten

Eens per tien jaar worden er door het rijk Rode Lijsten opgesteld (een vorm van beleid). Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk achteruitgaan. Voor het Ministerie van ELI zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode Lijstsoorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen. Er zijn geen soorten van de rode lijst waargenomen in het plangebied. Deze worden hier ook niet verwacht.

Gedragscode Amsterdam

Begin 2010 is de 'Amsterdamse gedragscode' goedgekeurd door het voormalig ministerie van LNV. De gedragscode is geldig vanaf 18 december 2009 tot en met 18 december 2014. In de gedragscode zijn voorzorgsmaatregelen beschreven die erop gericht zijn de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten die binnen haar gemeentegrenzen voorkomen, bij het uitvoeren van werkzaamheden te handhaven dan wel te versterken. De gedragscode kan worden toegepast bij bestendig beheer en onderhoud. Voor soorten uit Tabel 2 en deels Tabel 3 is bij naleving van de gedragscode geen ontheffing van de Flora- en faunawet nodig.

Het voorliggende wijzigingsplan conflicteert niet met het bovenstaande beleid.

4. Inventarisatie

Voor het natuurwaardenonderzoek is gebruik gemaakt van actuele flora- en faunagegevens uit de Ecologische Atlas van Amsterdam en kennis van de locatie. Een veldverkenning heeft plaatsgevonden op 21 maart 2013.

Met de volgende aangetroffen en te verwachten door de Flora- en faunawet beschermde dier- en plantensoorten dient in het plangebied rekening te worden gehouden:

	Soorten	Ontheffing nodig
Zoogdieren	Bosmuis, veldmuis en egel.	Nee, mits rekening wordt gehouden met de zorgplicht.
Broedvogels	Heggenmus, merel, zanglijster, ekster, zwarte kraai, houtduif, koolmees, pimpelmees, staartmees en grote bonte specht.	Nee, mits rekening wordt gehouden met het broedseizoen.
Dagvlinders	In het plangebied zijn de gewone stadsoorten als klein koolwitje, groot koolwitje, klein geaderd witje, atalanta, kleine vos en citroenvlinder te verwachten.	Nee
Amfibieën	Groene kikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander	Nee, mits rekening wordt gehouden met de zorgplicht.

Zoogdieren

De aanwezige takkenrillen betreffen een geschikte verblijfplaats voor grondgebonden zoogdieren. Zie hiervoor de onderstaande afbeelding.

Takkenrillen

De te verwachten zoogdieren zijn door de Flora- en faunawet beschermde soorten. Voor de grondgebonden zoogdieren: egel, veld- en bosmuis geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Hierbij is echter wel de zorgplicht van toepassing. Het is wenselijk dat er bij de grond, kap- en snoeiwerkzaamheden rekening wordt gehouden met de werkrichting;

- Werk bij voorkeur in één richting, zo wordt een vluchtmogelijkheid geboden aan de grondgebonden zoogdieren. Het kap- en snoeimateriaal kan worden opgehoopt aan de grens van het werkterrein, hierin vinden de zoogdieren een veilig onderkomen.

De Gedragscode van Amsterdam kan hierbij worden toegepast.

Broedvogels

In deze periode van het jaar is het niet voor alle vogelsoorten vast te stellen welke voorkomen in het plangebied. Het struweel (hagen, takkenrillen) en bomen (zie hiervoor de onderstaande afbeelding) in het plangebied vormen een geschikte broedlocatie voor algemene vogelsoorten zoals aangegeven in de bovenstaande tabel.

Locaties waar nesten van broedvogels worden verwacht

De nesten van deze soorten zijn, indien in gebruik, tijdens het broedseizoen (maart-augustus) beschermd (H.3, Tabel 3). Omdat het in de regel goed mogelijk is buiten het broedseizoen te werken wordt een ontheffing voor de verwijdering van een nest dat in gebruik is niet afgegeven. Daarom wordt geadviseerd om bij de uitvoering van de werkzaamheden het aanwezige groen te verwijderen voor het broedseizoen (vóór half februari).

Amfibieën

Het aanwezige ondiepe watertje (zie hiervoor de onderstaande afbeelding) vraagt eveneens om extra aandacht, hierin kunnen zich namelijk amfibieën ophouden.

De te verwachten amfibieënsoorten in het plangebied betreffen algemene soorten. Hiervoor is (net als bij de zoogdieren) de zorgplicht van toepassing.

Zie de onderstaande afbeelding voor de locatie van het watertje.

5. Consequenties Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet

5.1 Gebiedsbescherming

Het plangebied bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszones. Het Markermeer/IJmeer is het dichtstbijzijnde gebied met deze status en bevindt zich op +/- 15 km afstand.

Externe werking van het plan op dit Natura2000 is niet aannemelijk. Omdat het plangebied niet in de beschermde gebieden is gesitueerd, heeft de Natuurbeschermingswet verder geen consequenties voor het wijzigingsplan.

5.2 Soortbescherming

Zoogdieren

De te verwachten zoogdieren zijn door de Flora- en faunawet beschermde soorten. Voor de grondgebonden zoogdieren: egel, veld- en bosmuis geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Hierbij is echter wel de zorgplicht van toepassing. Het is wenselijk dat er bij de grond, kap- en snoeiwerkzaamheden rekening wordt gehouden met de werkrichting;

- Werk bij voorkeur in één richting, zo wordt een vluchtmogelijkheid geboden aan de grondgebonden zoogdieren. Het kap- en snoeimateriaal kan worden opgehoopt aan de grens van het werkterrein, hierin vinden de zoogdieren een veilig onderkomen.

De Gedragscode van Amsterdam kan hierbij worden toegepast.

Broedvogels

Voor de meeste in het plangebied te verwachten broedvogels geldt dat de nesten gedurende de broedtijd (maart-september) zijn beschermd maar daarbuiten niet.

Ontheffing voor broedende vogels wordt niet verleend, omdat het in de regel goed mogelijk is om verontrusting in het broedseizoen te voorkomen. Let hierbij op dat de 'broedperiode' slechts een indicatie betreft. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat eksters in oktober broeden. Een controle, voorafgaand aan uit te voeren werkzaamheden is daarom noodzakelijk.

Flora

Beschermde planten zijn niet waargenomen in het plangebied en worden ook niet verwacht.

Amfibieën

De te verwachten amfibieënsoorten in het plangebied betreffen algemene soorten. Hiervoor is (net als bij de zoogdieren) de zorgplicht van toepassing. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het aanwezige watertje te worden gecontroleerd op de aanwezigheid van amfibieën. Deze dienen namelijk in het geval van dempwerkzaamheden te worden afgevangen.

Zorgplicht

Voor alle soorten, ook niet-beschermde, geldt de zorgplicht. Dat betekent dat door zorgvuldig te werken zoveel mogelijk schade aan diersoorten moet worden voorkomen.